

"Ik zal handhaven de deugd en adeldom
Ik zal handhaven de hoogheid van mijn naam
Ik zal handhaven de eer, het geloof en de wet
van God, van de Koning, van mijn vrienden en mij"

Editie Nieuwerkerk aan den IJssel

Vrijheid is niet vanzelfsprekend. We zijn samen verantwoordelijk voor het doorgeven van vrijheid aan de volgende generatie. Daarom verschijnen er in de komende maanden vaker verhalen van toen. Kijk ook op www.zuidplas.nl/75jaarvrijheid

Arie den Toom uit Nieuwerkerk (1906 - 1945), werd Rotterdamse verzetsheld

Arie den Toom werd in 1906 in Nieuwerkerk aan den IJssel geboren. In 1933 vertrok hij naar het Rotterdamse Droogdok-Maatschappijdorp Heijplaat. Tijdens WOII deed Den Toom werk voor de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Hij verspreidde verzetsbladen en zorgde hij voor illegale persoonsbewijzen. Dit deed hij vanuit feestgebouw Courzand in Rotterdam, waar hij beheerder van was en voldoende ruimte en middelen had. Eind 1944 werd hij de plaatselijke commandant van een militaire organisatie.

Verraden

Arie den Toom werd verraden en opgepakt op 13 maart 1945, samen met een paar medewerkers en drie onderduikers. Hij zat gevangen op het politiebureau in Rotterdam. Als represaillemaatregel voor de verzetsmoord op een lid van de Orde-politie fusilleerde de bezetter op 3 april 1945 tien voorbijgangers en tien verzetsmensen die gevangen zaten. Arie den Toom was één van de laatstgenoemden.

Verzet, verraad en vergeving in Zuidplas

De tuinder Dirk van den Dool uit Nieuwerkerk was actief voor de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Vele onderduikers zijn in zijn huis verder geholpen. Hun motto was: "Verbergt de verdrevenen en meldt de omzwervende niet" Jes 16:3

Van den Dool werd op Oudejaarsdag 1944 gearresteerd. Hij was verraden door een gedroste landwachter uit Dordrecht die weer naar

huis ging. Deze landwachter had een aantal maanden ondergedoken gezeten bij Dirk van den Dool.

Van den Dool werd gevangengezet in Utrecht samen met 19 anderen. Als represaille werd hij, als Duitse wraak voor een verzetsexplosie op het seinhuis bij het station op 5 februari 1945, in de voortuin van een huis dichtbij het seinhuis van Amersfoort gefusilleerd. Zijn vrouw en acht kinderen hoorden dat pas 14 dagen later.

Militaire eer

Het graf van Arie den Toom en zijn in 1984 overleden vrouw is het enige formele oorlogsgraf in gemeente Zuidplas.

Uitgelicht

De heer J.H. de Jong (1926) toog direct na de bevrijding naar de polder en sloopte een propellorfragment. Hij bouwde dat om tot een rookstandaard en gaf die (vanuit Vlaardingen) in 2004 aan de Oudheidkamer van Nieuwerkerk.

Colofon

Deze vrijheidspagina in Hart van Holland is mede tot stand gekomen door input en foto's van de heer Adri den Boer van de Historische Vereniging Nieuwerkerk. Met speciale dankzegging aan mevrouw Ardien Den Toom en de heer Alex van den Dool voor hun bijdrage.

Wilt u reageren op deze pagina's? Dat kan via 75jaarvrijheid@zuidplas.nl tnv redactie 75 jaar Vrijheid Zuidplas. Wilt u nog een en ander nalezen dat kan op de webpagina www.zuidplas.nl/75jaarvrijheid

Leer mijn nichtjes goed over hun oom denken,...

Arie den Toom had geen kinderen. Wel heeft hij in zijn afscheidsbrief zijn nichtjes genoemd.

"Leer mijn nichtjes goed over hun oom te denken". Laat hen Handels Largo spelen ter herdenking aan mij. Deze brief, geschreven op een boterhampapiertje, is uit de gevangenis aan de Haagse Veer in Rotterdam gesmokkeld. Later is Arie gevangengezet in het "Oranjestotel" in Scheveningen. Nadien is hij voor het vuurpeloton samen met zijn verzetskameraden gefusilleerd op de Hoflaan in Rotterdam.

Moedig en doortastend

Volgens Ardien den Toom, één van de nichtjes, was Arie doortastend en had hij gevoel voor humor, zelfs tijdens zijn gevangenschap. In zijn afscheidsbrief noemt hij zichzelf een boef omdat hij als verzetsstrijder door maar liefst 12 soldaten is vervoerd naar de gevangenis aan de Haagse Veer in Rotterdam.

"Mijn oom Arie was erg moedig". Op de dag van zijn arrestatie zag hij vanuit de tuin in Pernis de Sicherheitspolitzei aankomen. Omdat hij onderduikers in het Courzand op Pernis had verborgen, kon hij niet vluchten zonder daarmee ook de onderduikers te verraden. De onderduikers konden helaas niet allemaal weggelopen en Arie werd opgepakt. In de jaren dat Arie actief was in het verzet heeft hij veel betekend voor de Rotterdamse knokploeg die sabotage-aanslagen deden in de Rotterdamse havens."

Vergeving

Eerlijkheid, trouw en rechtschapen, dat is wat Alex van Den Dool wil doorgeven aan de huidige generatie. Zijn vader en verzetsheld Dirk van Den Dool werd op Oudejaarsdag afgevoerd door de Sicherheitspolizei. Alex was toen nog maar 4 jaar oud. Alhoewel dit gedurende zijn hele leven een gat heeft geslagen werd hier thuis niet over gesproken. Het was te pijnlijk om oude herinneringen op te halen.

De onderduiker, die Dirk van den Dool heeft verraden, zat 2 jaar in de gevangenis. Vanuit de gevangenis heeft hij mevrouw Den Dool per brief om vergeving gevraagd. Zij heeft hem vergeven.

Zijn laatste zin in de brief:

"Ik heb geen angst voor den dood en ben volkomen rustig, vaarwel, vaarwel,....Leve het vaderland"

Largo van Händel:

"Nooit was er een schaduw
Takken teder en schoon
Van mijn geliefde plataan
Voor jou straalt het lot
Donder, weerlicht en stormen
Laat ze nooit de zoete rust
ontnemen
Noch laat ze je ontheiligen,
de roofzuchtige westenwind
Nooit was er een schaduw van
een plant
Liever en aangamer, zoeter"

Uitgelicht

Op 12 april 1945 maakte een RAF-vliegtuig een noodlanding in Nieuwerkerk. De bemanning werd ongedeerd naar Zevenhuizen/Jolly Duck gebracht. Tussen 5 en 10 mei was de polder, na de inundatie, weer droog en konden de inwoners van Zuidplas komen kijken.

